

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Α΄
Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»

ΑΔΙΑΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΟΤΟΚΗΣ (1872-1923)

Οι σκλάβοι στα δεσμά τους (απόσπασμα)

«Στο χέρι σου κρέμεται,» ξανάπε ο γέρος, «εσέ Ευλαλία, όλο το σπίτι, αν θέλεις εσύ γλιτώνει!... Ναι, γλιτώνει, αν θέλεις εσύ, Ευλαλία!...»

«Εγώ;» είπε η κόρη φοβισμένη...

Ο γέρος δεν ήξερε πώς να αρχίσει. Εκατέβασε το βλέμμα, έσιαξε το πανωφόρι του να κρύωνε, εκοκκίνισε, έβηξε, εκουνήθηκε και τέλος είπε συλλογισμένος.

«Ο Αριστείδης Στεριώτης, ο γιατρός... τότε ξέρετε όλοι!»

Κ' εσώπασε πάλι για κάμποση ώρα. «Ναι», ξακολούθησε έπειτα περίτρομος, «αυτός έχει τα περισσότερα χαρτιά μου στο συρτάρι του... Δεν ξέρω πώς τ' απόχτησε... Αλλά δε θέλω να πω αυτό. Είναι πλούσιος... θα δώσει καιρό για να πλερώσω... φτάνει μόνο... Α, Ευλαλία, μου μήνυσε σήμερα... Ήρθε εδώ ο Χαντρινός... με κουβέντιασε πολλές ώρες... Άκουσέ με, Ευλαλία!... Σε θέλει γυναίκα του!... Μπαίνει εδώ μέσα γαμπρός και μας φτιάνει τες δουλειές μας, όπως εκείνος ξέρει!... Φυσικά δεν έδωκα λόγον κανένα... Α, Ευλαλία!...»

«Ποτέ!» ανάκραξε η Ευλαλία, σταυρώνοντας τα χέρια της. Και το πρόσωπό της εγίνηκε κατακόκκινο.

«Όπως θέλεις, Ευλαλία,» αποκρίθηκε γλυκά ο πατέρας, σιάνοντας πάλι το παλιό πανωφόρι του... «Το δίκιο είναι δικό σου, Ευλαλία... Εγώ να σε βιάσω¹... ω παιδί μου... Ποτέ... Αλλά... η ανάγκη, η περίσταση... Γι' αυτό μιλώ... Τον ήθελα, λες, γαμπρό μου, Ευλαλία, το γιο του Δήμου;... Εγώ!... Αλλά πάλι είναι πολύ καλός νέος... Όχι;... Τι να γίνει... Στα σημερινά τα χάλια... δε σας φαίνεται... θα 'πρεπε να δεχτούμε!...»

Η Ευλαλία εδάκρυσε τώρα από τη στενοχώρια κι έτρεμε:

«Όχι!...» είπε με σταθερή φωνή... «Όχι.»

«Η ανάγκη,» είπε ο Σπύρος μ' ένα χαμόγελο αδιαφορίας, «κυβερνάει τον κόσμο... Θα 'θελα, λες, Ευλαλία, να προτιμήσω εγώ τη θυγατέρα του Αστήρη... Μου αρέσουν καλύτερα άλλες... Κι όμως... γιατί πρέπει κανείς να ζήσει!...»

Τώρα κ' η μητέρα άξαφνα χαμογέλασε μέσα στα δάκρυά της. Όλος εκείνος ο κόσμος, που είταν τριγύρω της, την εγέμιζε ελπίδες... Σε μία στιγμή το βαρύ σκοτάδι της συμφοράς τους είχε λιώσει στην καρδιά της, εδιορθωνόνταν τα πάντα, οι φροντίδες της εχάνονταν... Της πέρασε από το νου η ιδέα πως η κόρη της η Ευλαλία θα σφάλιζε έτσι για πάντα τη ζωή της, και σα να ονειρευόταν την είδε ομπρός της πλουσιοντυμένην, ελεύτερη, ωραία, προσκυνημένην απ' όλη τη χώρα!... Ο πλούσιος άνθρωπος, που επροσφερνόταν, ήταν τέλος πάντων ένας επιστήμονας... κ' είχε τη δύναμη να βοηθήσει αληθινά το ξεπεσμένο σπίτι... είχε τη δύναμη αυτός να μην αφήσει να χαθεί ολότελα το δικό της, που και για κείνο ελαχταρούσε... κι ήταν παρέτοιμη για όλα τούτα να του συγχωρήσει και τα ελαττώματά του, αν είχε και να λησμονήσει τη χυδαία² καταγωγή του!...

¹ να σε πιέσω

² ταπεινή

Μα ο Γιώργης εκούνησε πικρά το κεφάλι κι είπε: «Δεν είναι άδικο να θυσιαστεί για μας;...»

«Θα τον έπαιρνα εγώ!...» είπε με ζωηρή ελπίδα η Λουίζα.

Εκείνη αδιαφορούσε για τον άνθρωπο και για την καταγωγή του κι ήξερε μόνο πως ήταν φτωχή, πως με τα πλούτη του θα μπορούσε να ζήσει μέσα στον κόσμο που εχαιρότουν τη ζωή, χωρίς αγώνες, χωρίς αδιάκοπες φροντίδες, χωρίς στενόχωρες ανάγκες· ήξερε πως το χρήμα χαρίζει δύναμη σ' εκείνους που το 'χουν γι' αυτό θα τον έπαιρνε εκείνη χωρίς να διστάζει ούτε στιγμή, χωρίς να πολυσυλλογιστεί την πράξη...

«Καημένη Λουίζα...» της είπε η μάνα μ' ένα καινούριο τρυφερό δάκρυ· «την Ευλαλία θέλει!... Τώρα καταλαβαίνω, γιατί τόσον καιρό μας κοιτάζε... Δεν είχε σκοπό να γελάσει. Ω, Ευλαλία, άκουσέ με, εμέ τη μητέρα σου... μην καταφρονήσεις την τύχη σου! Σήμερα μάλιστα... Θα 'μαι ξέγνοιαστη για σένα, όταν θα κλείσω τα μάτια. Θα ξαλαφρώσεις ως κι εμάς!...»

«Ποτέ!...» αποκρίθηκε με απόφαση τώρα η Ευλαλία μπλέκοντας τα δάχτυλά της και κοιτάζοντας χάμου. Κ' αιστάνθηκε πως η καρδιά της εφούσκωνε. Αιστάνθηκε πως ήταν άνθρωπος με δικαιώματα στη ζωή, πως άλλος κανένας δεν μπορούσε και δεν έπρεπε να εξουσιάζει και να εμπορευτεί το κορμί της, να την υποτάξει στη θέλησή του, να ζητήσει από αυτήν τη θυσία της αγάπης της! Με ποιο δικαίωμα αυτή, για πράγματα αξιοπεριφρόνητα και με δυο νέους στο σπίτι που μπορούσαν, όσο ήθελαν, να δουλέψουν, με ποιο δικαίωμα θα επέκρινε τον άντρα που την αγαπούσε;... ω, ας μην είχε γνωρίσει την αγάπη! Μα, ω πόσο θα 'ταν ευτυχισμένη, αν εκείνος τώρα την εζητούσε... εκείνος που όταν μιλούσε, που όταν θυμότουں τη φωνή του, έτρεμε!... Πόση θα 'ταν η ευτυχία της, αν ό,τι έβλεπε στ' όνειρό της εγινότουں αλήθεια!... «Ποτέ!» ξαναφώναζε... «Δεν παίρνω εκείνον τον άνθρωπο... Δεν μπορώ.»[...]

(1922)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α.1. Να κατονομάσετε τα πρόσωπα τα οποία περιλαμβάνονται στην αφήγηση και να προσδιορίσετε τις σχέσεις ανάμεσα σε αυτά. **(15 μονάδες)**

α.2. Να βρείτε στο κείμενο πέντε (5) λέξεις ή φράσεις οι οποίες φανερώνουν την οικονομική κατάσταση της οικογένειας για την οποία γίνεται λόγος. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ

β

β.1. «*Η ανάγκη,*» είπε ο Σπύρος μ' ένα χαμόγελο αδιαφορίας, «*κυβερνάει τον κόσμο... Θα 'θελα, λες, Ευλαλία, να προτιμήσω εγώ τη θυγατέρα του Αστήρη... Μου αρέσουν καλύτερα άλλες... Κι όμως... γιατί πρέπει κανείς να ζήσει!...*» Να σχολιάσετε το απόσπασμα. **(10 μονάδες)** Σε ποια κοινωνικά στερεότυπα σχετικά με το γάμο γίνεται αναφορά; **(5 μονάδες)**

β.2. «*Ποτέ!...*» αποκρίθηκε με απόφαση τώρα η Ευλαλία μπλέκοντας τα δάχτυλά της... να ζητήσει από αυτήν τη θυσία της αγάπης της!: Να χαρακτηρίσετε την Ευλαλία από το παραπάνω απόσπασμα. **(10 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ: 25 ΜΟΝΑΔΕΣ